

פרוטוקול מס' 34/א

מישיבת וועדת הכספים

ביום ד', ו' בטבת תשס"ז - 21.12.1955 בשעה 8.45

ג ו כ ח י מ

חברי הוועדה:

- י. גורלי - יו"ר
- י. אפרתי
- י. בדר
- א. בהיר
- א. בקר
- ש. דיין
- א. הרצפלד
- ס. חזני
- נ. לויין
- ז. סוזאייב
- י. ספיר
- י. פרדר
- ז. צור
- ס. קלמר

סוזמנים:

- סך ד. שוהם - מטעם משרד האוצר
- ד"ר יעקבי -
- סך בן-מנחם - מנהל הדואר
- ד"ר קיסרון - מטעם משרד המשפטים
- סר בזק - סזכיר הוועדה

סדר-היום:

חוק לקיום תקפן של תקנות ההגנה (כספים)
העלאת תעריפי הדואר

- - -

היו"ר י. גורלי:

אני פותח את הישיבה.

שמענו דברי הסבר בעניין זה. נשאלו שאלות.
אבקש את סר שוהם להשיב עליהן.

סר ד. שוהם:

הוצגו כאן שני סוגי שאלות: שאלה אחת של סר ספיר על הסטטוס הקיים ביחס לעולים, תיירים ומשקיעים - על כך יענה ד"ר יעקבי ושאלות אחרות שנשאלו על ידי חבר הכנסת בדר.

שאלה אחת של ח"כ בדר התייחסה לרשיון כללי לעיסקות במטבע חוץ. הוא שאל: באם ובאיזה תנאים ניתן רשיון כללי לעיסקות במטבע חוץ. על שאלתו זו אשיב, כי לא ניתן רשיון כללי לעיסקות במטבע חוץ פרט לטוחרים סוסמכים שהם אותם הבנקים שהוסמכו על ידי המפקח על מטבע חוץ לעסוק מטעמו ובעבורו. פרט לרשיון זה לטוחרים סוסמכים לא ניתן כל רשיון כזאת.

שאלתו השניה היתה בקשר לסוחרים מוסמכים: מה מספרם וכיצד נבחרו? הסוחרים המוסמכים הם אותם הבנקים שהוסמכו על ידי המפקח על מטבע חוץ הן בקניות מטבע והן במכירות לפי ההוראות המוצאות מדי פעם בפעם על ידי המפקח על מטבע חוץ. עם קום המדינה היו 13 בנקים מוסמכים פרט לבנק ברקליס שפעל כבנק המרכזי. עם קום המדינה הוחלף על ידי בנק לאומי לישראל. המספר ירד ל-12. במשך התקופה הופנו בקשות להגדיל את מספר הבנקים הסוחרים. אלה נדחו בגלל הסיבות הבאות: מספר הבנקים שהיו כבר סוחרים מוסמכים היה רב מאוד, עיסקות במטבע חוץ סחייבות מומחיות ולא לכל בנק היתה הידיעה המקצועית הדרושה לעיסקות כאלה וכן לא היו בנקים בעלי גודל מספיק על מנת לעסוק במטבע חוץ, כי נוסף על הידיעה המקצועית סחייב הדבר גם גודל מספיק.

הרשימו רק לשלשה בנקים נוספים לעסוק בעיסקות כגון אלה: (1) בנק בריטניה שהונו הרב הצדיק את הדבר; (2) בנק אגרובנק שהושקע בו הון רב של יהודי ארגנטינה. בתחילה הסמכויות שניתנו לו היו מסוייגות כי הסגל היה חדש ולא היינו בטוחים במקצועיותם ובמומחיותם; (3) הבנק לייצוא שעצם מהותו ועצם מטרתו חייבה אותנו לאשרו כסוחר מוסמך.

שאלה נוספת של ח"כ בדר מתייחסת לפמ"זים מהם התנאים ואלה תנאי פמ"זים ישנם? - קיימים שני סוגי פמ"זים. פמ"ז הוא פקדון במטבע זר. כל תושב חוץ יכול לפתוח בכל בנק מוסמך חשבון במטבע חוץ שאין לא למסללה ולא למפקח כל שליטה עליו. הוא רשאי למשוך מהפקדון הזה כמה שהוא רוצה. אסור לא להיות בדביט. פרט להסתייגות הזאת מותר לו לעשות כל אשר ירצה, ואנו מצדנו גם מעודדים על מנת להגדיל את הפקדונות של הבנקים הישראליים בבנקים זרים.

יש גם פמ"ז אחר - פמ"ז לייצואנים. לפמ"ז זה התכוון ח"כ בדר בשאלו כיצד הוא ניתן, למי הוא ניתן ומה מטרתו. פמ"ז זה ניתן לקבוצות ייצואנים על ידי פירסומים של המפקח בחוזריו. מטרתו לאפשר לייצואן ולקבוצות הייצואנים להחזיק חלק מתמורת הייצוא שלהם במטבע חוץ לשתי מטרות: להביא חומרי גלם לייצוא או חלקים למפעלים. במידה שמביאים חומרי גלם לייצוא בערך גדול מותר להם להשתמש באותם החומרים לייצור באותם הקווים שהמפעל טייצור. כן אסור לחברת גג המוצאת מוצרת של מספר בתי חרושת להשתמש בתמורה במטבע חוץ הנובעת מייצוא מוצר אחד לקנות חומרי גלם לייצור מוצר שני בבית חרושת שני. הפמ"ז ניתן לקבוצות ייצואנים לפי הסוג: הדריים, יהלומים ואשלב אינם נהנים מחשבון פמ"ז, כן לא הייצור החקלאי, אלא קבוצות שונות של ייצוא תעשייתי.

ניתנה הקלה נוספת לייצואנים. במידה שהייצואן אינו נזקק למטבע חוץ מיד לשם קניית חומרי גלם, הוא רשאי לסכור את המטבע לסוחר מוסמך תמורת לירות ישראליות ובשארית בידו הזכות לקנות את המטבע הזר בחזרה באותו שער בו הוא מכרו.

נוסף על הייצואנים קיים סוג אחר של חשבון פמ"ז, והוא לחברות תעופה וספנות המנהלות חלק גדול מעיסקותיהן בחו"ל.

שאלה אחרת של ח"כ בדר התייחסה לניירות ערך וקרקעות, הוא שאל: מדוע אין אנו מאפשרים ומדוע אין אנו מעודדים את תושבי חו"ל לקנות ניירות ערך ולהשקיע כסף בניירות ערך או בקרקעות. יתר על כן, אף מקשים עליהם השקעות מסוג זה. אני רוצה לומר, כי כיוונו לדעתו של ח"כ בדר, ואנו עושים הכל כדי להקל על האנשים האלה לקנות ניירות ערך וקרקעות. אנו משתדלים להקל על האנשים. קצתנו את הדרך. אם אדם רוצה לקנות קרקע ולרשמו על שמו - מספיק אם יוכיח אחת מן השתיים: או שהוא תושב ישראלי או שהוא קונה מהכספים הנובעים מתמורת הדולארים בחשבון חסום.

אשר לביירות ערך. כאן הפרוצדורה דומה
בהבדל אחד, שכאן הפקיד צריך לבדוק במקום הטבו ולהודיע למפקח על
מטבע חוץ ולתת אישורו. עם קבלת האישור להעברת המנייה - אותו המכשיר
שנקנה מקבל אישור ותנאים להעברת דייוידנדה. אנו מצטערים על כי אין
מעבירים יותר דייוידנדה, אבל הדייוידנדה שהועברה במסגרת סעיף 21
הוכפלה במשך השנים האחרונות, דבר העושה רושם בחו"ל, כי שאלתו של
המשיק היא: אם יקבל את הדייוידנדה בחזרה אם לא.

ביירות ערך למוכ"ז - אינו נוגע למטבע
חוץ אלא לרושם החברות. העברת ביירות ערך למוכ"ז במידה שאינו רושם
עלול להקל על העברת מטבע חוץ מאחד לשני, אך הדבר תלוי ברושם החברות.

פ. פורדר:
לא הכינותי בדיוק את דברי מר שוהם בענין
חברות הגב. רציתי לשאול שאלה אחת: אם איני
טועה דברו בוועדת הורוביץ על הצורך בליברליזציה של הפיקוח על המטבע.
היתה אפילו הצעה לאפשר בצורה חופשית העברתם של פמ"זים. אני רוצה
לשאול: מה דעת האוצר בענין זה. אני יכול לתאר לעצמי, ואני מדבר
בם בקשר לעידוד הייצוא, שיש לתת אפשרות להעביר את הפמ"זים בתנאי
שהקניות הן בגדר של תכנית הייבוא שלנו. אני רוצה לשאול: מה דעת
האוצר להצעה כזאת?

ג. לוי:
מהו השער שמקבלים בעד הפמ"זים במקרה
שהייצואן מוכר לבנק?

האם לא מרשים להשתמש בפמ"זים האלה כדי
לקנות סחורה אחרת?

י. בדר:
לא קבלתי תשובה על שאלתי בקשר לסוחרים
מוסמכים.

מר ד. שוהם:
אמרת כבר כי אין רשיונות כלליים פרט
לסוחרים מוסמכים.

י. בדר:
האם לסוכנות היהודית לא ניתנו רשיונות
כלליים?

מר ד. שוהם:
לא! אלא שכגופים אמריקניים מותר לה,
לקרן היסוד, לאמפל להחזיק מטבע חוץ.

י. פורדר:
השאלה יכולה להיות לגבי חוץ ישראל, אבל
לא לגבי גוף בחו"ל.

י. בדר:
מכאן שיש גוף המשתמש במטבע חוץ באופן
חופשי. אנו מביטים בעין יפה על
גופים מקבילים שהם מבחינת החוק תושבי חוץ.

מר ד. שוהם:
לחבר הכנסת לוי. השער הוא השער הרגיל
למטבע חוץ - 1,800 ל"י הדולאר. אשר
לשימוש - מותר לייצואן להשתמש בו לייצוא, לקניית חלקים, לייצור
באותו הקו שהמפעל עצמו עוסק בו רק בערך המוסף, כולל נסיעות חוץ
של הייצואן.

לחבר הכנסת פורדר. מסחר חופשי בפמ"זים
דומה לביטול הפיקוח על חלק מסויים של מטבע חוץ, ולעת עתה אין
האוצר מצדד בכך.

הי"ד י. גורני:

המותר לי לומר שכל הגופים המקבילים, לפחות חלק מהם, נוצרו עוד לפני שצמחה שאלת הפנס'זים? אם אתה אומר שלשם כך נוצרו הגופים המקבילים - אינני יודע למה אתה מתכוון.

ד"ר יעקבי:

אנסה להשיב על השאלות שנשאלו על ידי חבר הכנסת ספיר.

חוק האוסר על פעולות מסויימות, על דיספוזיציה במטבע הן לקנייה והן למכירה אינו מדבר על מי הוא אוסר את הפעולה, כי הוא אוסר זאת על כל אדם ואדם. החוק קובע באופן כללי כי הדבר חל על כל מי שנמצא בישראל מבלי להתחשב אם הוא תושב חוץ או תייר. הסעיף היחיד הודן בתושב חוץ הוא אותו הסעיף הודן בעיסקות שבין תושב ישראלי לבין תושב חוץ, ותושב ישראלי מוגדר לפי תקנה 4 ג' מתקנות ההגנה - כל אדם שהיה פעיל בארץ החל משנת 1939. יוצא מן הכלל נקבע בתקנה משנת 1952 האומר, שמי שנמצא בישראל עם קום המדינה כתייר ייחשב לצורך סעיף זה כתושב חוץ.

נוצר מצב אבסורדי כמצב שהיה באנגליה. היו אנשים שהיו מאויימים לתת את כל המטבע שברשותם. כשם שבאנגליה לא חשבו לבצע תקנה זו כך לא חשבו על כך בישראל בטשך זמן רב. נוצר מושג האוסר, כי תייר פטור מלהצהיר על המטבע שברשותו, אם כי אין לזה אסמכתא בחוק. אנו לא נגענו בתיירים האלה. לצערנו היינו עדים לניצול לרעה בחופש זה לא רק בקשר עם אי המצאת המטבע אלא דיספוזיציה חופשית במטבע. ומסוג זה של תיירים נוצר המקור העיקרי של השוק השחור בדולארים.

לפני כשנתיים ימים שם שר האוצר הגבלה. על ידי תקנה שהוציא במסכותו פיטר רק עולים ועובדים ארעיים, אלה הנמצאים במעבר ותיירים לתקופות מסויימות מהחובה להמציא מטבע חוץ לאוצר. תקופת ההיתר לעולים ולעובדים זמניים מתייחסת לא לשטרי מטבע בכיס אלא לחשבונות בבנקים. הפטור המלא לגבי הנמצאים במעבר הוא לששה חדשים. פטור זה איננו מתייחס לדיספוזיציה חופשית. גם התייר אינו יכול לעשות בכספו אלא על פי אישורו של שר האוצר. נתנו לבנקים סוחרים מוסמכים חופש לתיירים בכל דיספוזיציה. שטח זה יועמד בקרוב בודאי לדיון בבתי משפט בקשר להפרה אחת הנחקרת עתה במשטרה.

י. ספיר:

שאלתי היתה מדוע ומהן הסיבות שלא ניתן לא רק לפי המצב החוקי לתיירים ומשקיעי חוץ בתנאים מסויימים להשתמש באופן חופשי בכל דיספוזיציה במטבע חוץ שיש להם. לא רק בחו"ל אלא גם בארץ כדי לעודד ולעקור את החשש שיש לאדם להחזיק את כספיו בארץ?

ד"ר יעקובי:

הסכנה בכך היא השימוש לרעה, לו היינו עדים בעבר. השוק השחור בדולארים קיים גם עכשיו, אם כי היקפו קטן. היום מסתכם הדבר בשמונה עד עשרה מיליון דולאר לשנה שנאכל על ידי יבוא מצרכי המזון, נסיעות לחו"ל וציוד להשקעות. דבר זה ניזון בחלקו הגדול מכספי אנשים אלה. אין אנו רשאים להותיר שטח זה ללא פיקוח או שנבטל בכלל את הפיקוח על המטבע.

מר ד. שוהם:

למעשה השאלה מכוונת לעולים כי לתייר ישנה האפשרות במשך ששה חדשים שהנו בארץ לעשות הכל בכספו. משקיע חוץ במידה והוא תושב חוץ הבא לארץ כדי פעם בפעם לבקר את מפעלו - נהנו ואינו מאבד אף אחת מזכויותיו כתושב חוץ אף על פי שיש לו מפעל בארץ. אין הוא זקוק לכל רשיון. הוא יכול להחזיק חשבון באחד הבנקים ולמסוך צ'קים לכל מטרה שירצה. הבעיה היא לגבי עולים. קשה ליצור במדינה תושבים משני סוגים: ותיקים ועולים. אולם גם כאן עשינו הקלות. אנו מאפשרים לעולה להעביר את רכושו לארץ לא בבת אחת אלא לאט לאט. אין אנו רוצים שהעולה לארץ ימשיך להיות עולה, אין אנו רוצים שמצד אחד יהיה תושב ואזרח אך בניגוד לתושבים האחרים יהיה רשאי להחזיק חשבונות בבנקים ישראלים

בדיספוזיציה חופשית.

ז. סוזאייב:
אני רוצה להבהיר את הנקודה הזאת.
אני מבין שתייר הנמצא בארץ רשאי
לתת דיספוזיציה לבנק הנמצא בחו"ל, מטעם כאילו הוא יושב בחו"ל,
ללא היתר סיוחד משר האוצר. יום אחד נוסף על ששה החדשים הוא זקוק
לאישור סיוחד לגבי הכסף שלו.

מר ד. שוהם: הנחתך נכונה.

ז. סוזאייב: לגבי העולה עורסטה הוראה שבמשך שנתיים
הוא כאילו חופשי לגבי מטבע הזר שברשותו.

ד"ר יעקובי: אין הוא חופשי אלא שאינו חייב להמציא
את המטבע למכירה.

ז. סוזאייב: אני מבין שאין הוא חייב להפייע למכירה,
אין הוא חייב להצהיר על סה שיש לו
בחו"ל, אבל אסור לו לעשות דיספוזיציות על אשר הביא לארץ.

לגבי משקיע ההון. קודם כל יש היתר
כללי הניתן לפי טעיף מסויים בחוק עידוד השקעות הון. יש אפילו
סכתבים שניתנו בזמנו על סמך חוק זה. אולם קיימת אי הבנה. יש אנשים
העלולים להיהפך לתושבים במדינה סבלי לדעת על כך. החוק קובע כי
במשך תקופה של 7 שנים משקיע ההון איננו נתון לסמכות האוצר. החוק
איננו מחייבו למכור לאוצר, להציע למכירה, אבל מאידך - אין הוא
יכול בהיותו כאן בארץ לתת דיספוזיציות לגבי מטבע חוץ שלו בחו"ל.

ד"ר יעקובי: נכון! אין הוא יכול לעשות זאת באופן
אוטומטי.

ז. סוזאייב: גם התיקון האחרון בחוק השקעות הון
שעשינו: אי קבלת היתר זה אוטומטית,
גם כן באותו סייג האומר שאין הוא יכול למכור באופן חופשי.

ד"ר יעקובי: נכון.

ז. סוזאייב: ביחס לשאלות - זה מטפיק.
בניכוח אעורר דברים שאינם נראים לי.

י. נדר: האם מותר לי להבין כי מחוץ למקרים שהזמן
גרמם, מחוץ למקרים שהגורם ההיסטורי
חייב הקצבת מטבע - מוטל הפיקוח על המטבע רק מחוץ לסקטור ההסתדרותי?
יש סגבית הסתדרות לה מיליונים רבים של דולארים, והיא יכולה להשתמש
בהם כראות עיניה באופן חופשי.

מר ד. שוהם: לא! אי אפשר להבין זאת כך.

היו"ר י. גורי: אני רוצה להעיר לגבי צורת השאלה.
אילו שאלת, כי לאור טעב הדברים נהנה
הסקטור ההסתדרותי מזכויות אלה ואילו סקטורים אחרים אינם נהנים -
לא הייתי טעיר, אבל אם אתה שואל בצורה זו אני חושב כי זכותו
של הנשאל, אם ירצה בכך, שלא להשיב על שאלתך.

ח. רובינ: אם מישהו ישאלני איך להביא כסף ליגאלי
לארץ כדי להשקיעו אומר לו שיקנה באמריקה
את ה"בונדס" ויביאם לארץ כדי שימכרם כאן בבנק.

מ. ד. שוהם:

האוצר איננו מעורר דרך זו, כי התוצאה היא: החזרת חוב בזמן קצר יותר אם כי במטבע

פחות טוב מאשר הדולאר.

ח. רובין:

"האוצר איננו מעורר" אין זו תשובה.

היו"ר י. גורי:

צדק חבר הכנסת סוזאייב באמרו כי הדבר סחייב ויכוח, וטוב לערוך ויכוח על יסוד

הצעות מסויימות.

היות ולחבר הכנסת בדר ישנן הצעות - נשמע אותן, והויכוח יתנהל על בסיס ההצעות שיש בידינו.

י. בדר:

אני מציע למחוק את הסעיף האוסר על אדם שאיננו סוחר מוסמך לקנות ולמכור זהב בלי פיקוח. הצעתי היא להתיר את המסחר בזהב פרט לייצוא. אני מציע לבטל את כל ההוראות שבתקנות הטגבילות זכות להוציא ניירות ערך לטוב"ז הסטילות על תושב חובה לרשום ולמכור ניירות ערך כלשהם. אני מציע לבטל כל הוראה הסטטיקה את שר האוצר לתת הוראות בנוגע לרכוש של תושב בחו"ל מחוץ למטבע. אני מתכוון לכל הוראה הנוגעת למכירה או קניית סקרעין. אני מציע לבטל כל הוראה הסטילה על הנאשם חובת הוכחה בטשפט.

אתחיל מענין הזהב. לפי דעתי זוהי טפש דמורליזציה. כמעט לכל אחד ואחד מותר להחזיק בזהב, ואסור לשר האוצר להוציא צו הסחייב למכור או לרשום זהב כבניירות ערך או מטבע חוץ, אך לעומת זאת הוקפא כל הסחר בזהב. ברור שהשערים בבנקים וחוקים מהסחירים העולמיים, מהמחירים החופשיים. אחת הסיבות לקיום השוק השחור בדולארים הוא לדעתי אי חוקיות הסחר בזהב. אין כל סיבה להוציא חלק מן הרכוש הלאומי - זהב - מכלל פעולה. זהו אחד מגורמי האינפלציה. אנו מוציאים מידינו חלק מן הסחורות שישנן בשוק, אנו מוציאים סחורות אלה מן המעגל ונותנים על ידי כך את ידינו לאינפלציה. יש לבטל איפוא את ההגבלה על הסחר הפנימי בזהב. אינני מציע לבטל את ההגבלה על ייצוא הזהב. כל זמן שקיים פיקוח על המטבע הגבלה כזאת היא מוצדקת, ויהיה לה תוקף רב יותר אם יאופשר הסחר בזהב בפנים הארץ.

היו"ר י. גורי:

אנו נפסיק עתה את הדיון בענין זה. נעבור לסעיף השני העומד על סדר היום:

העלאת תעריפי הדואר.

(אחרי כן רשמה א.ס.)

2. העלאת תעריפי הדואר

הינו"ר י. גורי:

החלטנו לבקש את שר הדואר ואת מנהלו
לתת לנו הסכרים וביטולים בנוגע

להעלאת תעריפי הדואר.

קראתי מכתבו של שר הדואר על העלאת תעריפי
הדואר החל מאחד בינואר. אתמול שאלתי את שר האוצר אם העלאת תעריפי
הדואר הובאה בחשבון בשלשה חודשי ההכנסה האחרונים בתקציב הנוסף.
על כך קבלתי אמתשונה חיובית. מותר לי איפוא להניח שהדבר נעשה לא
על דעת שר הדואר עצמו אלא על דעת הממשלה כולה, היות והתקציב הנוסף
נידון בממשלה.

מר בן-מנחם:

בתבקשתי על ידי שר הדואר להתנצל בשמו
על אי יכולתו להשתתף בישיבת וועדת

הכספים של הכנסת לרגל סדרותיו. אקווה כי אוכל למלא את מקומו
בהסבר זה.

אין המדובר בהעלאת תעריפי הדואר. נושא
זה אינו מתאים למציאות. לא כל תעריפי הדואר מועלים אלא רק שלשה
מהם בלבד: מכתבים בפנים הארץ, דברי דפוס בפנים הארץ ואגרת
האכספרס. מכתב רגיל יעלה מ-60 פרוטה ל-80 פרוטה, דברי דפוס
מ-25 פרוטה ל-50 פרוטה ואגרת האכספרס מ-200 פרוטה ל-300 פרוטה.

הסיבה להעלאת אלה היא: הצורך לכסות
חלק מהגרעונות שבשירותי הדואר ופיתוח שירותי הדואר לאוכלוסייה
שעדיין איננה נהנית מסנו במידה מספקת או שאיננה מקבלת אותו כלל.
חברי וועדת הכספים יודעים בוודאי שאנו מקיימים קווי דואר נע,
כדי לספק שירותי דואר ליישובים מרוחקים: להביא אליהם את העתונות
היומית, להביא להם את הדואר ולקחת מהם את הדואר שלהם, שירות שיש
בו כדי לקשרם עם כל שאר חלקי הארץ.

מבלי לקחת בחשבון את קווי הדואר הנע,
חישוב הוצאותינו על כל יחידת דואר (ויחידת דואר פירושה גלויה,
מכתב, דבר דפוס, חבילה, צרור וכו') עולה לדואר 55,79 פרוטות.
זאת מבלי לקחת בחשבון את ההוצאות המיוחדות הכרוכות באספקת שירות
הדואר. ליישובים המרוחקים בעזרת קווי הדואר הנע שהם 16 במספר
יש להגדיל גם מספר זה כי אי אפשר להשאיר את המשקים החדשים הקטים
בלא קשר דואר. אני חוזר ואומר: מבלי לקחת בחשבון את ההוצאות
הללו, הרי הוצאותינו על כל יחידת דואר מתקרבות ל-80 פרוטה.
אנו מעוניינים להפחית את ההוצאה הכרוכה באגרת האכספרס. אנו
חושבים כי שירות זה איננו הכרחי, אלא באחוז מסויים בלבד. אנו
מעוניינים להפחית את ההוצאה הזאת כי המסירה המיוחדת עולה כסף רב.
אין אנו מעלים את תעריפי הגלויה שמחירה 30 פרוטה כולל הקרטון,
הדפסה והבול. הטיפול בה איננו נופל הן מבחינת הטיון, ההחמסה,
ההובלה והמסירה על ידי הדוור. ההפרש בין 55,79 פרוטה לבין 30
פרוטה שאנו מקבלים אומר משהו. אנו נקבל בעד היחידה 55 פרוטה.
בחשבון כללי יהיה לנו הפסד של קרוב לפרוטה על כל דבר דואר. 65
סיליון דברי דואר עוברים את הדואר במשך שנה ויש לנו איפוא הפסד
של 65 אלף לירות.

אין אנו מתכוונים להתחיל לחלק את הדואר
פעמיים, אם כי יש הדורשים זאת. אין כוונתנו לעשות שיפור זה
במדינה, אבל כוונתנו להרחיב את שירותי הדואר אל הכפר, דבר המחייב
הוצאות גדולות.

בגב הדירנסי יש 5 משקים, ניצנה אחד מהם,
התובעים דואר נע. בדרך כלל עולה קו דואר נע בחודש בין 1300-1400
לירות. ההכנסות אינן מכסות את ההוצאה הזאת. יש לחלק את הדואר
לתושבים הנמצאים בעשרות רבות של יישובים. יש להוסיף דוורים, במקום
אחד דוור שלם ובמקום אחד רק חצי דוור.

ההוצאה המטוצעת לדבר דואר מכוססת על ההוצאות ההולכות וגדלות. אחרת אי אפשר יהיה לקיים את השירות הזה, ואז נגיע לא להוצאה של 55 פרוטה אלא לסכום הרבה יותר גדול. נגיע לגרעון לא של 65 אלף לירות לשנה אלא למיליון, שאותו אין אנו יכולים לכסות בנת אחת. חחלטנו על כן להעלות את התעריפים רק בשלשה סוגים אלה, דבר שיתן לנו 880 אלף ל"י לשנה. המדובר הוא רק על שירותי הדואר ולא על שירותי הטלפון. בתקציב הנוסף אין המדובר על שירותי הטלפון, אין המדובר בהנדסת טלפון אלא הוספה למחלקה העוסקת ומטפלת בקהל, למחלקה האדמיניסטרטיבית. למחלקת ההנדסה והרדיו לא אושרה כל תוספת בתקציב הנוסף. גם שם יש הגדלת ההוצאות, ואנו עומדים להקטין מעיפים אחרים כדי לאזן את התקציב. כפי שאמרתם ההעלאות אלה תסתכמה בסכום של 880 אלף ל"י לשנה, כלומר 220 אלף ל"י לשלשה חדשים אלה.

ח. רובין:

פעולה זו של העלאת תעריפי הדואר מבחינת האפקט הפסיכולוגי של הקהל איננה אקט שקול. מכתב הוא מצדך עממי. העלאה זו מ-60 פרוטה ל-80 פרוטה היא העלאה ב-33%. ההעלאה של מכתב האכספרס, דבר שהוא עממי פחות, מסתכמת בחמישים אחוז. ההעלאה היא איפוא ניכרת והאפקט הפסיכולוגי איננו בריא ביותר. לא כדאי הדבר בשביל כמה מאות אלפי לירות. האפקט הפסיכולוגי יעלה לנו ביוקר רב יותר.

יש בינינו מחלוקת בענין השכר. יש המתנגדים להעלאת השכר. אינני יודע אם יוכלו אלה המתנגדים לנסק את ההעלאה הזאת. יו"ר הוועדה אמר כי הדבר נעשה על דעת הממשלה. נכון שצדק בהנחתו באופן הגיוני, אבל עובדה היא כי הדבר לא היה בממשלה.

מר בן-מנחם:

החוק איננו מחייב את שר הדואר לפנות בענין זה אל הממשלה.

ח. רובין:

אינני טוען כי הטעב המשפטי מטיל על שר הדואר חובה כזאת. יש לשר הדואר הסמכות לפרסם בתקנות העלאת תעריפי הדואר, אין לי טענה משפטית פורמאלית. אני רק רוצה לקבוע, כי הדבר לא היה בממשלה.

אני מתאונן על מה שנכתב בתקציב. התקציב הדבר מוסווה. בתקציב כתוב העלאת ההכנסה ב-3 מיליון ל"י, ובצד ההוצאות כתוב 625 אלף ל"י לפעולות, 2,400 מיליון כהחזרה, כלומר כהכנסה נוספת ומיליון הכנסה נקייה. כחבר קואליציה אני מתקומם נגד הסוואה כזאת. הדבר צריך להיאמר בפה טל.

אני מתנגד להעלאת תעריפי הדואר באחד מנין מדוע אין אנו יכולים לחכות עד לשנת התקציב החדש. אני מציע לוועדת הכספים להביע את התנגדותה להעלאה זו.

שלשה הנימוקים להתנגדותי הם: הזמן, ההתנגדות להעלאת התעריפים באחד לינואר, האפקט הפסיכולוגי.

א. הרצפלד:

משק זה הוא משק סגור ואיננו נתון בגרעון. אינני טכין את הדואר על צעדו זה. הדבר פוגע בעיקר בשכבה הדלה. מדי שנה בשנה עולות הכנסות הדואר. אני מכבד את רצון הדואר להרחיב את שירותי הדואר הנע אבל אינני מכבד את רצונו להעלאת התעריף.

לדעתו נתון הדואר בזמן האחרון בירידה
מבחינת השירות. הטלפון - זוהי צרה שאינה כתובה בתורה. בעיית
הטלפון היא שערוריה.

י. ספיר:
בלשון מספרים. אם הספרים והמסמכים
אינם משתנים הרי בשנת 56-1955 הועבר
התשלום מתוך ההכנסות העודפות של הדואר על ההוצאות לחשבון בלאי,
זה מחוץ לתשלום עבור מילות והלוואות שניתנו לדואר עבור ציוד.
לזה ניתן סכום של 3,880,000 ל"י. עכשיו מוצא סכום נוסף של
2,325,000 ל"י מתוך הסכום הכולל של 3 מיליון. יוצא איפוא כי
ההעברה לחשבון בלאי היא 5,975,000 ל"י. כלומר - הדואר והטלפון
מחוץ לבנק הדואר שהכנסתו הנקייה איננה טובאת בחשבון יחזיר
לקופת המדינה סכום של 5,975,000 ל"י כהכנסה נטו מעל לכיסוי
ההוצאות. בשנה זו משתלם איפוא סכום של 6 מיליון כבלאי. אני
מתקשה לומר ולקבוע מה היא ההשקעה בדואר, מה החשבון הנכון של בלאי.
אינני יודע אם סכום של 6 מיליון ל"י מספיק. על כל פנים עובדה היא
כי סכום של 6 מיליון ל"י נמצאים בקופה.

הכנסותיו של הדואר הולכות וגדלות מדי
שנה בשנה. נמשך שלש השנים האחרונות גם שלא היינו עדים לגידול
האוכלוסייה - הכנסותיו עלו. גם בשנה הבאה איפוא תהיה ההכנסה
העודפת הנקייה יותר גדולה מאשר 6 מיליון ל"י. גם אם אנכה
מההכנסה הטוערת הזאת את כל 880 אלף הל"י אגיע לאותו סכום של
6 מיליון. אני שואל: האם במצב של עסק כזה אני חייב להעלות עוד
את מחירי השירותים? אני מוכן לגרום שיש להשתמש בעודף זה לשם
הרחבת הרשת ככל עסק אחר.

אם אינני טועה עיקר ההכנסה העודפת היא
מהדואר, ואם כך - מניין ההכנסה העודפת של 6 מיליון ל"י אם שירות
זה סובל בהפסדים.

מר בן-מנחם: עיקר ההכנסות הן מן הטלפון.

י. ספיר: אם כך - יתכן שאנו מטילים עומס כבד מדי
על הטלפון. על כל פנים אין הצדקה להעלאות.

תעריף זה שאתם מציעים גבוה מכל רמת המחירים
הקיימת. צורקים אלה הטוענים שאין לכך כל הצדקה לא לגופו של ענין
ולא מבחינת המסגרת הכללית של המצב העיסקי של משרד הדואר. יתכן
שהאוצר והממשלה מתכוונים לכסות על ידי עודף זה גרעונות אחרים.

הינ"ר י. גורי: אנו נמשיך בבירור זה ביום ב'. אני רוצה
לשאל את מנהל הדואר שאלה עניינית אחת:
אנו עומדים עתה לפני האחד בינואר. בעוד שבוע ימים בערך אתם
רוצים להכניס תקנה זו לתוקפה. צריך בודאי יהיה לפרסם את הדבר
ימים אחדים לפני האחד בינואר. לוועדת הכספים יש ענין לחוות דעה
בענין זה גם אם מבחינה פורמלית אין הממשלה זקוקה לאישור על כך.
אולם אם החלטתם בלאו הכי להעלות - הרי אין מקום לדיון זה.

מר בן-מנחם: אמליץ בפני שר האוצר ושר הדואר לדחות
את הניצוץ לשבוע ימים.

א. בסך: היכול אני להציע למנהל הכללי של הדואר שיברר עם שר האוצר ועם שר הדואר את האפשרות, נוכח הדיון שהיה עם מספר חברים בלי לקבוע כל עמדה לגבי שנת הכספים 1955-1956 אלא ל-3 חדשים אלה לרגל הרגישות המיוחדת הקשורה בהעלאת כל פרוטה, לשקול את דחיית העניין טבלי לקבוע עמדה לעצם העניין לגבי שנת הכספים 1955-1956?

סר בן-מנחם: אביא בפני שני השרים את הדעות שהובעו בוועדת הכספים בעניין זה.

הינ"ר י. גורי: מנהל הדואר מודיע לי כי הוא נדרש ביום ב' לעניינים אחרים ואינו יכול בשום פנים ואופן לבוא לישיבת וועדת הכספים. אני רוצה להודיע כי הבירור בעניין זה יתקיים ביום ג'.

הישיבה נבעלה בשעה 11.15